

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ II
(ВЧИТЕЛЬ-ПРАКТИКАНТ)**

Івано-Франківськ

2024

Програма виробничої практики II (вчитель-практикант): [навч. вид. для студ. спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська)] / Розробник: І.М. Романишин. Вид. 2-е, випр. і доп. Електронне видання (обсяг 1,26 МБ). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 45 с.

Рецензенти:

Бевз О.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Білянська І.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Програма виробничої педагогічної практики розроблена з метою організації та забезпечення процесу набуття студентами практичних умінь і навичок роботи вчителем основної (англійської) та другої іноземної (німецької/французької) мов, у закладах загальної середньої освіти. Вона містить методичні рекомендації щодо діяльності усіх учасників практики (вчителів-практикантів, керівників-методистів практики від навчального підрозділу, керівників практики від навчального закладу та бази практики, вчителів-наставників), інформацію про форми та методи контролю, порядок звітування про результати практики та критерії її оцінювання, зразки конспекта уроку, форми спостереження за уроком, самоаналізу уроку, оцінювання конспекту уроку, оцінювання проведеного уроку та позакласного заходу, звіту керівників-методистів і вчителів-наставників, а також перелік рекомендованої літератури, самостійне опрацювання якої студентами уможливить успішну реалізацію програми.

Програма затверджена на засіданні кафедри англійської філології (протокол від 27 серпня 2024 р. №1).

Рекомендовано до друку вченою радою факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол від 29 серпня 2024 року №1).

ВСТУП

Відповідно до навчального плану Виробничу (педагогічну) практику II (вчитель-практикант) проходять студенти 4-го курсу спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)). Практика відбувається у 8-му семестрі упродовж шести тижнів у закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практики відповідно до Угоди про співпрацю між Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника та Департаментом освіти та науки Івано-Франківської міської ради.

Схематичний опис навчальної практики подано в Додатку А.

Мета і завдання практики

Мета практики – надати студентам можливість здійснювати планування уроків іноземної мови (англійської та німецької/французької), організовувати та проводити уроки та позакласні заходи, аналізувати власні уроки та уроки, проведені вчителями-наставниками і колегами, пов'язати набутий досвід з навчальним матеріалом усього курсу «Методика навчання іноземних мов і культур».

Завдання практики:

- удосконалити навички планування уроків з основної та другої іноземної мови;
- оволодіти навичками викладання уроків з основної та другої іноземної мови;
- оволодіти навичками планування та проведення позакласних заходів з іноземної мови;
- опанувати навички класного керівника з організації освітнього процесу;
- оволодіти навичками психолого-педагогічного вивчення колективу учнів;
- сформувати вміння аналізувати усі аспекти роботи вчителя-практиканта та робити узагальнення;
- сформувати вміння планування свого подальшого професійного розвитку.

Перелік програмних компетентностей і результатів навчання подано в Додатку Б.

Обов'язки учасників практики

Основними обов'язками студентів-практикантів є:

- Відвідувати базу практики відповідно до розкладу виробничої практики;
- Вести щоденник практики щодо основних видів діяльності студента-практиканта;

- Вести спостереження за діяльністю вчителів-наставників та колег на уроках основної (англійської) та другої (німецької/французької) іноземної мови;
- Займатися плануванням і викладанням уроків і позакласних заходів;
- Брати активну участь в обговоренні результатів проведених уроків і позакласних заходів з вчителями-наставниками;
- Щотижня зустрічатися з керівниками-методистами практики від навчального підрозділу задля обговорення та аналізу набутого досвіду, отримання необхідних консультацій;
- Провести психолого-педагогічне вивчення колективу учнів;
- Опрацювати рекомендовану літературу;
- Звітувати про хід практики та її результати;
- Дотримуватися правил техніки безпеки (Додаток Р), внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики;
- Подати відгук про практику.

Керівник-методист практики від навчального підрозділу повинен:

- Ознайомити студентів-практикантів із завданнями виробничої педагогічної практики, зразками завдань і звітних документів (керівник практики від факультету);
- Щотижня зустрічатися зі студентами-практикантами задля обговорення та аналізу отриманого ними досвіду, надання необхідних консультацій (методисти фахових кафедр);
- Відвідати, проаналізувати й оцінити два залікових уроки вчителя-практиканта з англійської мови на початковому та середньому ступенях і самоаналіз уроку (методист кафедри англійської філології);
- Відвідати, проаналізувати й оцінити один заліковий урок вчителя-практиканта з другої іноземної мови і самоаналіз уроку (методист кафедри німецької/французької філології);
- Відвідати, проаналізувати й оцінити позакласний захід з англійської або німецької/французької мови, проведений студентом-практикантом (методист кафедри англійської/німецької/французької філології);
- Проаналізувати й оцінити аналіз відвіданого уроку колеги чи вчителя-наставника, зроблений студентом-практикантом (методист кафедри англійської/німецької/французької філології);
- Оцінити індивідуальне завдання з іноземної мови, виконане студентом-практикантом (методист кафедри англійської/німецької/французької філології);
- Відвідати, проаналізувати й оцінити позакласний виховний захід державною мовою; оцінити роботу практиканта в ролі класного керівника (методист кафедри педагогіки);
- Проаналізувати й оцінити психолого-педагогічне вивчення колективу учнів, проведене студентом-практикантом (методист кафедри психології);

- Вести контроль за веденням щоденника практики (методисти фахових кафедр);
- Перевірити та оцінити підсумковий звіт про виконання студентом програми навчальної практики (керівник практики від факультету).

Керівник практики від навчального підрозділу повинен:

- Організувати виробничу практику (розподілити студентів за базами практики відповідно до наказу ректора, провести настановчу конференцію);
- Ознайомити студентів-практикантів, керівників-методистів від навчального підрозділу та баз практики з програмою практики, специфікою її проходження;
- Затвердити підсумковий звіт про виконання студентом-практикантом програми виробничої педагогічної практики;
- Виставити підсумкову оцінку з практики відповідно до розроблених критеріїв;
- Підвести підсумки практики на нараді з підведення підсумків практики;
- Відзвітувати про результати практики керівнику практики навчального закладу.

Керівник-методист від бази практики повинен:

- Ознайомити студентів-практикантів із специфікою роботи навчального закладу;
- Провести інструктаж з техніки безпеки;
- Розподілити студентів-практикантів за менторами (вчителями англійської та німецької/французької мови) відповідно до розкладу практики;
- Організувати та провести ознайомлювальні екскурсії на базі практики;
- Здійснювати контроль за веденням щоденника з практики;
- Затвердити підсумковий звіт про виконання студентом програми виробничої педагогічної практики.

Вчитель-наставник (ментор) / класний керівник повинні:

- Ознайомити студентів-практикантів з навчальною програмою з іноземної мови та тематичним планом відповідно до року навчання;
- Ознайомити з планом виховної роботи класу;
- Допомогати вчителям-практикантам з плануванням уроків, позакласного заходу з іноземної мови та виховного заходу;
- Забезпечити вчителів-практикантів необхідними навчальними та допоміжними засобами для викладання ними уроків і проведення позакласних і виховних заходів;
- Вести спостереження за уроками вчителів-практикантів, обговорювати з ними результати їх викладання;
- Проаналізувати й оцінити чотири залікових уроки англійської мови вчителя-практиканта;

- Проаналізувати й оцінити три залікових уроки німецької/французької мови вчителя-практиканта;
- Подати звіт про виконання студентом програми виробничої педагогічної практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика у восьмому семестрі дозволяє студентам-практикантам спробувати себе в ролі вчителя іноземної мови (англійської, німецької/французької) та класного керівника за методичної підтримки вчителів-наставників та викладачів фахових кафедр університету. Студенти проводять шість повних тижнів у школі.

Вчитель-практикант планує, організовує та проводить пробні та десять залікових уроків з іноземних мов, позакласний захід з предмету та виховний захід. Причому, він проводить уроки як у початкових класах, так і в середніх. Студент-практикант також веде спостереження за прикріпленим класом, уроками своїх вчителів-наставників і колег, аналізує їх роботу на уроці, бере участь в обговоренні одержаних результатів. Упродовж педагогічної практики студент щотижня зустрічається з керівниками практики від навчального підрозділу задля обговорення та аналізу набутого досвіду, отримання необхідних консультацій, веде облік виконання усіх завдань виробничої практики.

Вкінці практики, в установлений термін, студент подає підсумковий звіт, оформлений згідно вимог. Оцінювання виробничої практики здійснюється за критеріями, а її результати оголошуються на підсумковій конференції з практики.

ЕКСКУРСІЇ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

На початку практики керівники практики від навчального підрозділу та бази практики спільно планують і проводять *ознайомлювальні екскурсії* з метою надбання студентами найбільш повної уяви про базу практики, її структуру, взаємодію її окремих підрозділів, діючу систему управління. Кількість годин, що відводяться на екскурсії для студентів, не повинна перевищувати шести годин на весь термін практики.

Для проведення екскурсій необхідно залучати найбільш кваліфікованих працівників і співробітників бази практики.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою виконання індивідуальних завдань є надбання студентами під час практики у ролі вчителя-практиканта вмінь та навичок самостійного розв'язування виробничих, науково-дослідницьких або організаційних завдань.

Під час виробничої педагогічної практики студент має виконати одне індивідуальне завдання, яке покликане поглибити розуміння навчального матеріалу, вивченого раніше на практичних заняттях з курсу «Методика навчання іноземних мов і культур». Окрім того, виконання індивідуального завдання активізує діяльність студента, розширює його/її світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Індивідуальне завдання надається ментором (вчителем англійської мови). Студент може сам обрати індивідуальне завдання, керуючись принципами автономного навчання. Зміст індивідуального завдання конкретизується і уточнюється під час проходження практики керівниками від навчального підрозділу і бази практики, викладачем методики та ментором.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть в подальшому бути використаними для виконання курсової роботи, для підготовки доповідей, статей або інших цілей, за погодженням з кафедрою та базою практики.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Для успішного виконання завдань виробничої педагогічної практики студентам-практикантам рекомендується опрацювати таку основну навчальну літературу:

Зайченко, М. Психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу [Текст] // Соціальний педагог. К., 2009. 7 (лип.). С.37-43.

Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman.

Richards, J. C. (2015). *Key Issues in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ur, P. (2012). *A Course in English Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. 2nd edition.

Wright, T. (2008). *How to be a Brilliant Trainee Teacher*. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Практика є важливим компонентом професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Виробнича практика на четвертому курсі є третім етапом набуття студентами шкільного досвіду, зокрема в ролях вчителя англійської, німецької/французької мов і класного керівника. Студенти проходять практику з відривом від навчального процесу – 6 повних тижнів у 8-му семестрі.

На початку практики студентам повинні бути дані чіткі і конкретні рекомендації щодо виконання програми практики, а саме:

- вони мають знати в якому загальноосвітньому навчальному закладі проходитиме їхня практика, її тривалість і специфіку проведення,
- хто буде їхніми керівниками-методистами практики від навчального підрозділу та бази практики;
- вони мають бути ознайомлені зі змістом програми практики, формами та методами поточного та підсумкового контролю, критеріями оцінювання результатів практики;
- студенти повинні бути забезпечені зразками документів, що подаються для підсумкового звіту, а саме: щоденника практики, формами для ведення спостереження за уроком, психолого-педагогічного вивчення колективу учнів, конспекта проведеного уроку, самоаналізу уроку, аналізу уроку ментора/колеги;
- вони мають пройти інструктаж з питань охорони здоров'я та життя на місці проходження практики (див. Додаток С).

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Хід виконання студентами програми виробничої педагогічної практики здійснюється за допомогою поточного і підсумкового форм контролю. Методами поточного контролю є: щоденник практики (ведеться на базі практики (див. Додаток В)); журнал обліку консультацій студента-практиканта з керівниками-методистами від навчального підрозділу (ведеться у навчальному закладі (див. Додаток Г)). Основним методом підсумкового контролю є підсумковий звіт з практики.

Поточний контроль виконання студентом-практикантом програми виробничої практики (проведення й аналіз пробних/ залікових уроків і позакласного заходу) здійснюють керівники-методисти і вчителі-наставники. Рекомендується використовувати зразки форм: для ведення спостереження за уроком (Додаток Д), профілю класу, конспекта проведеного уроку (Додаток Е), самоаналізу уроку (Додаток Є), оцінювання конспекта уроку (Додаток Ж), оцінювання уроку (Додаток З), оцінювання самоаналізу уроку (Додаток К), оцінювання позакласного заходу (Додаток Л), психолого-педагогічного вивчення колективу класу (Додаток М).

Контроль за веденням щоденника практики здійснює керівник-методист бази практики та керівник-методист навчального підрозділу. Контроль за веденням журналу обліку консультацій здійснюють керівники-методисти фахових кафедр університету.

Підсумковий контроль виконання студентом програми виробничої педагогічної практики здійснює керівник-методист навчального підрозділу, з урахуванням звіту керівників-методистів і вчителів-наставників (Додаток Н).

ОЦІНЮВАННЯ

Виробнича (педагогічна) практика II (вчитель-практикант) оцінюється у 8-му семестрі. Саме тоді перевіряється здатність студента виконувати трудові функції вчителя та класного керівника закладу загальної середньої освіти, зокрема навчати англійської та німецької/французької мов з урахуванням принципів і методів навчання, організації освітнього процесу. Оцінювання відбувається за критеріями, зазначеними у Програмі (див. нижче). Пропонується оцінити десять залікових уроків і два позакласні заходи, проведених студентами. Три залікові уроки відвідує та оцінює за визначеними критеріями керівник-методист фахової кафедри, а сім – шкільний вчитель іноземної мови (ментор), за яким закріплений студент. Керівник-методист від кафедри англійської філології оцінює уроки, проведені на двох ступенях навчання – початковому та середньому, позакласний захід, аналіз відвіданого уроку, самоаналіз уроку, індивідуальне завдання. Керівник-методист від кафедри німецької/французької філології оцінює урок, проведений у початковій чи базовій школі, аналіз відвіданого уроку, самоаналіз уроку та, за наявності, позакласний захід. Керівник-методист від кафедри педагогіки оцінює щоденник практики та виховний захід українською мовою. Керівник-методист від кафедри психології оцінює психолого-педагогічне вивчення колективу учнів, проведене студентом-практикантом.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Підсумковий звіт з практики повинен відповідати наступним вимогам:

- обсяг звіту – 3-4 сторінки А4 (не враховуючи портфоліо)
- мова звіту – українська
- оформлення звіту – звіт повинен бути набраний на комп'ютері, Word.doc, Times New Roman 14, міжрядковий інтервал 1,5; мати наскрізну нумерацію сторінок; аркуші звіту повинні бути зшиті.
- Основні розділи:
  - опис бази практики (опис повинен бути коротким, без дослівного переписування матеріалів баз практики – історії бази та технічних описів, характеризувати освітнє середовище з точки зору сприяння інклюзивному навчанню);

- опис роботи (щоденник практики, який містить конкретну інформацію про роботу, особисто виконану студентом-практикантом та узагальнення отриманого ним досвіду (*Що Ви дізналися про планування уроку/позакласного заходу? Що Ви дізналися про управління класом? Що Ви дізналися про прийоми та методи навчання, активності? Що Ви дізналися про учнів? Що Ви дізналися про роботу класного керівника? тощо*));
- звіт вчителя-наставника про виконання студентом програми виробничої педагогічної практики;
- зібрані матеріали (портфоліо завдань, виконаних студентом-практикантом – конспекти трьох проведених уроків (для двох рівнів) з допоміжними навчальними матеріалами; психолого-педагогічне вивчення колективу учнів, де проводилися уроки; самоаналіз проведеного уроку основної та другої іноземної мови з урахуванням відгуку керівника-методиста/ментора/колеги; аналіз проведеного уроку вчителя-наставника/колеги; конспект позакласного заходу з англійської або німецької/французької мови; конспект позакласного виховного заходу українською мовою, індивідуальне завдання).

Для узагальнення зібраних під час практики матеріалів і підготовки звіту студентам в кінці практики відводиться 5-7 днів. Звіт перевіряється і підписується вчителями-наставниками і керівниками-методистами від навчального підрозділу, є основою для написання характеристики на студента-практиканта за результатами проходження виробничої педагогічної практики. Характеристика підписується керівником (директором) закладу освіти і затверджується печаткою установи.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумкова оцінка з Виробничої (педагогічної) практики II виставляється керівником практики навчального підрозділу за шкалою ECTS і враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Оцінка з практики складається з таких компонентів:

Компонент	Критерії оцінювання	Ваговий коефіцієнт (%)
1. Робота вчителем-предметником	Сплановано, організовано та проведено 10 залікових уроків, з яких 6 – англійською мовою та 4 – другою іноземною мовою.	50
	Сплановано, організовано та проведено позакласний захід англійською або німецькою/французькою мовою.	5
2. Робота класним керівником/вихователем	Сплановано, організовано та проведено виховний захід українською мовою.	5
3. Підсумковий звіт з практики	Портфоліо містить усі завдання, які виконано згідно з вимогами:	30
	• психолого-педагогічне вивчення колективу учнів;	4
	• конспекти уроків з навчальними матеріалами (2 – англійської мови для початкового та середнього рівнів; 1 – другої ІМ);	15
	• самоаналіз уроків основної та другої ІМ;	4
	• аналіз відвіданих уроків основної та другої ІМ;	4
	• індивідуальне завдання	3
	Письмовий звіт містить:	10
• опис бази практики;	1	
• щоденник практики;	2	
• опис проведеної роботи та узагальнення отриманого досвіду (у формі есе).	4	
Звіт належно оформлений,	1	
грамотно написаний,	1	
поданий в установлений термін.	1	
Всього		100

Підсумки практики підводяться керівником практики навчального підрозділу на нараді з підведення підсумків виробничої педагогічної практики не пізніше як через три тижні після її завершення.

З метою покращення організаційно-методичного забезпечення виробничої педагогічної практики студенти-практиканти подають керівнику практики навчального підрозділу відгуки про практику (заповнені опитувальники (див. Додатки П, Р)).

ДОДАТКИ

Додаток А: Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		4-й	
Загальна кількість годин – 270		Семестр	
		8-й	
		Самостійна робота	
		8 сем. – 260 год.	
		Індивідуальне завдання:	
		8 сем. – 10 год.	
		Вид контролю:	
		8 сем. – залік	

Додаток Б: Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання англійської мови та літератури, другої іноземної мови (німецької або французької) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК.2 Соціальна компетентність:

Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК.3 Культурна компетентність:

Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК.4 Лідерська компетентність:

Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК.5 Підприємницька компетентність:

Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК.1 Мовно-комунікативна компетентність:

Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі; здатність формувати і розвивати в учнів іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності.

ФК.2 Предметно-методична компетентність:

Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів;

здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей;

здатність здійснювати інтегроване навчання учнів;

здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів;

здатність розвивати в учнів критичне мислення;

здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу;

здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК.3 Інформаційно-цифрова компетентність:

Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності;

здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси;

здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК.4 Психологічна компетентність:

Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів;

здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності;

здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність;

здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

ФК.5 Емоційно-етична компетентність:

Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами;

здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу;

здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ФК.6 Компетентність педагогічного партнерства:

Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі;

здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства;

здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

ФК.7 Інклюзивна компетентність:

Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища;

здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;

здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК.8 Здоров'язбережувальна компетентність:

Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу;

здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни;

здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя;

здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності;

здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ФК.9 Проектувальна компетентність:

Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК.10 Прогностична компетентність:

Здатність прогнозувати результати освітнього процесу;

здатність планувати освітній процес.

ФК.11 Організаційна компетентність:

Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів;
здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК.12 Оцінювально-аналітична компетентність:

Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів;
здатність аналізувати результати навчання учнів;
здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

ФК.13 Інноваційна компетентність:

Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі;
здатність використовувати інновації у професійній діяльності;
здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ФК.14 Компетентність навчання впродовж життя:

Здатність визначати умови та ресурси власного професійного розвитку впродовж життя;
здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки.

ФК.15 Рефлексивна компетентність:

Здатність здійснювати моніторинг власної навчальної/педагогічної діяльності і визначати індивідуальні навчальні/професійні потреби.

Програмні результати навчання:

ПРН.4 Мати навички управління складною професійною діяльністю або проектами, проявляти ініціативу при розв'язанні складних спеціалізованих задач і практичних проблем у професійній діяльності в галузі обраної освітньої спеціалізації та нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих/навчальних контекстах.

ПРН.5 Використовувати іноземні мови (англійську, німецьку або французьку) в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя та розвитку іншомовної комунікативної і міжкультурної компетентностей в учнів.

ПРН.6 Володіти методикою проведення навчальних занять у ЗЗСО; використовувати різноманітні ефективні форми, прийоми, методи й технології для інтегрованого навчання усіх видів мовленнєвої діяльності та розвитку критичного мислення в учнів; аналізувати результати засвоєння учнями навчального матеріалу з предмету, оцінювати знання, уміння та навички у системі відповідної шкали оцінювання.

ПРН.7 Знати норми рідної та іноземної літературної мови, принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів, вміти їх застосовувати у практичній діяльності вчителя іноземних мов і англійської літератури.

ПРН.8 Знати й розуміти систему мови, культуру країни, мова якої вивчається, історію англійської літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності вчителя іноземних мов і англійської літератури.

ПРН.12 Використовувати інформаційні, комунікаційні та цифрові технології для вирішення складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН.13 Планувати, організовувати та здійснювати освітній процес з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.

ПРН.14 Дбати про емоційне, психічне та фізичне здоров'я, як своє, так і учнів; використовувати різні види та форми рухової активності при проведенні навчальних занять і на дозвіллі; пропагувати та вести здоровий спосіб життя.

ПРН.15 Взаємодіяти конструктивно на засадах партнерства з учасниками освітнього процесу, іншими фахівцями для забезпечення функціонування безпечного й інклюзивного освітнього середовища.

ПРН.16 Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціальності/спеціалізації, уміти застосовувати їх у навчальній і професійній діяльності.

ПРН.17 Збирати, систематизувати, аналізувати й інтерпретувати дані реального освітнього процесу та застосовувати їх для прогнозування, планування, організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності учнів і прикладного мікродослідження з іноземної мови, презентувати його результати.

ПРН.18 Розуміти основні проблеми освіти та шляхи їх розв'язання із застосуванням інноваційних підходів, доцільних наукових методів і навчальних технологій.

ПРН.19 Організовувати процес свого подальшого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями.

ПРН.20 Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Додаток Д: Форма спостереження за уроком № 1

Вчитель-практикант: _____ Ментор: _____

Дата: _____ К-ть учнів: _____

Час: _____ Клас/група: _____

Цілі уроку/результати навчання:

_____

_____

№	Аспект		Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно	Нотатки
1.	Підготовка до уроку	Чіткість цілей/результатів					
		Конспект уроку					
		Навчальні засоби/ матеріали					
		Розташування парт і стільців					
2.	Навчальні матеріали	Доцільність/відповідність					
		Затребуваність					
3.	Використання засобів навчання та ІКТ						
4.	Грамотність мовлення вчителя						
5.	Використання лексики класного вжитку						
6.	Виправдане використання рідної мови						
7.	Інструкції/ управління класом						
8.	Презентування навчального матеріалу						
9.	Запитання до учня/класу						
10.	Перевірка розуміння інструкцій/змісту навчального матеріалу						
11.	Коректування помилок	Вчителем					
		Однолітками					
		Самостійно					
12.	Логічна послідовність етапів уроку/активностей						
13.	Ритм уроку/час на виконання завдань						

14.	Різноманіття активностей					
15.	Баланс активностей з фокусом на правильність/плавність мовлення					
16.	Залученість учнів до активностей					
17.	Різноманіття навчальних прийомів і методів					
18.	Передбачення/вміння вирішувати проблеми, у т. ч. з дисципліною					
19.	Мобільність вчителя/здійснення моніторингу					
20.	Голос вчителя	Гучність				
		Швидкість				
		Чіткість				
21.	Баланс уваги класу/учневі					
22.	Мова тіла/зоровий контакт					
23.	Дружня атмосфера і взаємодія вчителя з учнями					
24.	Розуміння потреб учнів і освітнього процесу	Співвідношення часу мовлення вчителя:учнів				
		Урахування стилів навчання (ВАК)				
		Індивідуалізація/Диференціація/Особливі освітні потреби				
		Дружня взаємодія між учнями				
		Зворотній зв'язок				
		Мотивація				
		Домашнє завдання				
		Націленість на використання ІМ у реальних життєвих ситуаціях				
26.	Досягнутість цілей уроку/результатів навчання					
Інші коментарі:						

Адаптовано з: the British Council and the Romanian Mentors' Association for the British Council EТTE project; переклад – Романишин І.М.

Форма спостереження за уроком № 2

Вчитель: _____ Практикант _____

Дата: _____ Час: _____

К-ть учнів: _____ Клас/група: _____

Цілі уроку: _____

Етапи уроку/ Відведений час	Активності	Альтернативи / Запитання / Коментарі

Адаптовано з: the British Council and the Romanian Mentors' Association for the British Council ETTE project; переклад – Романишин І.М.

Додаток Е: Профіль класу, конспект проведеного уроку

Class Profile and Lesson Plan

Name of the student-teacher				
Grade				
Brief description of a learning/teaching context (size of classroom, facilities/resources available, time of day, lesson length, etc.) 50 words maximum				
Class profile: Brief description of learners (number, age, levels, learning styles, special needs/behavioural issues, etc.) 75 words maximum				
Lesson aims/ Learning outcomes				
Materials and references (attached worksheets)				
Anticipated problems and proposed solutions – 75 words maximum				
Time	Teacher activity	Learner activity	Interactio	Stage aim
<i>3 min</i>	<i>e.g. Greet the learners and ask them about their weekend</i>	<i>e.g. Greet each other and ask each other about their weekend</i>	<i>e.g. T-S, S-S</i>	<i>e.g. To build rapport and get learners thinking in English</i>

Klassenprofil und Unterrichtsplan

Name des Praktikanten /der Praktikantin				
Klasse				
Kurze Beschreibung eines Lern-/Lehrkontextes (Größe des Klassenzimmers, verfügbare Einrichtungen/Ressourcen, Tageszeit, Dauer der Unterrichtsstunde usw.) Maximal 50 Wörter				
Klassenprofil: Kurze Beschreibung der Lernenden (Anzahl, Alter, Niveaus, Lernstile, besondere Bedürfnisse/Verhaltensprobleme usw.) Maximal 75 Wörter				
Unterrichtsziele/ Lernergebnisse				
Materialien und Referenzen (beigefügte Arbeitsblätter)				
Voraussichtliche Probleme und Lösungsvorschläge - maximal 75 Wörter				
Zeit	Tätigkeit des Lehrers	Tätigkeit des Lernenden	Interaktionen	Etappenziel
3 min	<i>z. B. Begrüßen Sie die Lernenden und fragen Sie sie nach ihrem Wochenende</i>	<i>z. B. sich gegenseitig begrüßen und nach dem Wochenende fragen</i>	<i>z.B. Lehrer-Schüler, Schüler-Schüler</i>	<i>z.B. um eine Beziehung aufzubauen und die Lernenden zum Denken auf Deutsch anzuregen</i>

Адаптовано з: the British Council CiSELT online course, переклад – Романишин І.М., Deep L.

Profil de la classe et plan de leçon

Nom de l'assistant pédagogique				
Niveau				
Brève description d'un contexte d'apprentissage/d'enseignement (taille de la classe, facilités/supports didactiques, ressources disponibles, horaire de la journée, durée de la leçon, etc.) 50 mots maximum				
Profil de la classe : Brève description des apprenants (nombre, âge, niveaux, styles d'apprentissage, besoins particuliers/problèmes de comportement, etc.) 75 mots maximum				
Objectifs de la leçon/ Résultats d'apprentissage				
Matériel et ressources à l'apprentissage (feuilles de travail jointes)				
Problèmes anticipés et solutions proposées - 75 mots maximum				
Durée	Activité de l'enseignant	Activité de l'apprenant	Interaction	Objectif de la phase
<i>3 min</i>	<i>Accueillir les apprenants et leur demander comment s'est passé leur week-end.</i>	<i>Par exemple, se saluer et demander l'un à l'autre comment s'est déroulé le week-end.</i>	<i>Par exemple, enseignant - étudiant, élève - élève</i>	<i>Par exemple, établir une relation interpersonnelle et amener les apprenants à réfléchir en français.</i>

Додаток Є: Самоаналіз уроку

<p>РОЗДУМИ ПРО ДІЮ:</p> <p>1. Що пройшло добре? Чому?</p> <p>(згадайте про учнів, навчальні цілі/результати, процедури уроку, завдання/вправи, матеріали, хронометраж, інструкції, методи виправлення помилок, методи оцінювання, методи викладання, домашнє завдання і т.і.).</p> <p>100-150 слів</p>	
<p>2. Що пішло не так? Чому?</p> <p>(згадайте про учнів, навчальні цілі/результати, процедури уроку, завдання/вправи, матеріали, хронометраж, інструкції, методи виправлення помилок, методи оцінювання, методи викладання, домашнє завдання і т.і.).</p> <p>100-150 слів</p>	
<p>РОЗДУМИ ДЛЯ ДІЇ:</p> <p>Якби Ви проводили той самий урок знову, що б Ви зробили так само? Що б Ви зробили по-іншому? Чому?</p> <p>100-150 слів</p>	

Додаток Ж: Оцінювання уроку

Аспект професійної діяльності	Індикатор	Оцінка
Розуміння учнів	Матеріали підбираються і, за необхідності, адаптуються для учнів з різними навчальними потребами та стилями навчання.	15 %
	І вправи, і запропоновані способи їх виконання відповідають потребам і віку учнів.	
	Учні залучаються до різних способів навчання, які сприяють розвитку їхніх навчальних стратегій.	
	Учні отримують рекомендації щодо пошуку та використання ресурсів у класі та за його межами, які допомагають їм у навчанні.	
Управління класом	Створюється та підтримується сприятливе іншомовне середовище.	15%
	Процеси в класі організовані за допомогою чітких інструкцій і точного хронометражу.	
	Взаємодія в класі налаштовується і контролюється відповідно до навчальних цілей і стилів навчання.	
	Підтримується належний баланс між іншомовним мовленням вчителя та учнів.	
	Джерела поганої поведінки учнів визначаються та належним чином усуваються.	
	Надається відповідний зворотній зв'язок учням та враховується думка учнів.	
	Ресурси та технології класу ефективно використовуються для підтримки навчання.	
Оцінювання навчання	Підбираються відповідні тести/завдання для оцінювання навичок у певному навчальному контексті.	10 %
	Навчання оцінюється за критеріями, передбаченими Національною навчальною програмою.	
	Помилки та труднощі учнів виявляються, діагностуються та усуваються належним чином.	
	Застосовуються відповідні прийоми для виправлення помилок в усному та писемному мовленні учнів.	
	Учням допомагають зрозуміти свої помилки та самостійно їх виправити.	
Знання предмета ІМ	Виправдане використання рідної мови та ІМ на уроці.	10 %
	Забезпечується хороша модель вимови, використання лексики та граматична правильність.	
	Підібрано мову та термінологію, що відповідають рівню учнів та цілям уроку.	
	Надаються повні та точні відповіді на запитання учнів про різні аспекти мови та її використання.	
Разом		50%

Адаптовано з: the Methodology Curriculum designed within the framework of the New Generation School Teacher project, переклад – Романишин І.М.

Додаток 3: Оцінювання конспекта уроку

1.	Чи використовуються в плані уроку різноманітні моделі взаємодії?	1	2	3	4	5
2.	Чи звертається увага на уроці на різні стилі навчання?	1	2	3	4	5
3.	Чи відповідає урок цільовій аудиторії? (напр., рівень володіння ІМ, культурний досвід, стать, вік, рідна мова, особливі освітні потреби тощо)	1	2	3	4	5
4.	Чи є цілі уроку чіткими та реалістичними?	1	2	3	4	5
5.	Чи пов'язаний урок з попередніми та наступними уроками?	1	2	3	4	5
6.	Чи передбачена інтеграція мовних навичок і мовленнєвих умінь у план уроку?	1	2	3	4	5
7.	В якій мірі на уроці використовуються автентичні завдання та тексти?	1	2	3	4	5
8.	Чи є активності логічно послідовними?	1	2	3	4	5
9.	Якою мірою активності допомагають досягти загальної мети уроку?	1	2	3	4	5
10.	Чи всі матеріали та ресурси вказані в плані уроку?	1	2	3	4	5
11.	Чи відображає план уроку очікувані проблеми (наприклад, відсутність електрики, учні не принесли з собою домашнє завдання тощо)?	1	2	3	4	5
12.	Чи відбувається перенесення навчання з аудиторії в позааудиторний час?	1	2	3	4	5
13.	Чи передбачено оцінювання на цьому уроці (напр. участь у роботі в групі, перевірка другого варіанту тощо)?	1	2	3	4	5
14.	Чи демонструє план уроку належний дизайн (макет, форматування)?	1	2	3	4	5
15.	Наскільки план уроку є зрозумілим? Чи може вчитель на заміні провести урок за цим планом?	1	2	3	4	5
Загальна оцінка		1	2	3	4	5

Адаптовано з: the British Council and the Romanian Mentors' Association for the British Council ETEE project, переклад – Романишин І.М.

Додаток К: Оцінювання самоаналіза уроку

Впровадження рефлексії над діями						
1.	Вчитель-практикант вирішує, якою мірою були досягнуті цілі уроку.	1	2	3	4	5
2.	Вчитель-практикант вирішує, чи були його дії/завдання успішними.	1	2	3	4	5
3.	Вчитель-практикант вирішує, чи ефективно він/вона використовував/ла рідну мову/ІМ.	1	2	3	4	5
4.	Вчитель-практикант вирішує, чи застосовував/ла він/вона ефективні методи/прийоми навчання.	1	2	3	4	5
5.	Студент-практикант вирішує, чи використовував/ла він/вона відповідні методи виправлення помилок.	1	2	3	4	5
6.	Вчитель-практикант вирішує, чи використовував/ла він/вона ефективні методи оцінювання.	1	2	3	4	5
7.	Вчитель-практикант вирішує, чи успішно він/вона керував/ла класом.	1	2	3	4	5
8.	Вчитель-практикант вирішує, чи забезпечив/ла він/вона сприятливе середовище для викладання/навчання.	1	2	3	4	5
9.	Вчитель-практикант вирішує, чи дав/ла він/вона чіткі інструкції.	1	2	3	4	5
10.	Вчитель-практикант вирішує, чи підтримував/ла він/вона належну взаємодію/рух у класі.	1	2	3	4	5
11.	Вчитель-практикант вирішує, чи ефективно він/вона розпорядився/лась часом у класі.	1	2	3	4	5
12.	Вчитель-практикант вирішує, чи ефективно він/вона використовував/ла навчальні матеріали/допоміжні засоби.	1	2	3	4	5
13.	Вчитель-практикант вирішує, чи ефективно домашнє завдання він/вона призначив/ла.	1	2	3	4	5
Від роздумів до дій						
14.	Вчитель-практикант вирішує, як забезпечити краще досягнення цілей уроку.	1	2	3	4	5
15.	Вчитель-практикант вирішує, як покращити свої результати на наступних уроках.	1	2	3	4	5
16.	Вчитель-практикант вирішує, чим буде відрізнятися урок, якщо він/вона проведе його ще раз.	1	2	3	4	5
Загальна оцінка		1	2	3	4	5

Додаток Л: Оцінювання позакласного заходу

Розробка заходу						
1.	Цілі заходу визначені вірно і оголошені учасникам.	1	2	3	4	5
2.	Захід передбачає різноманіття активностей.	1	2	3	4	5
3.	Активності відповідають віку учнів, їх навчальним стилям, мовному рівню, особливим навчальним потребам тощо.	1	2	3	4	5
4.	Активності логічні та послідовні.	1	2	3	4	5
5.	Активності сприяють досягненню запланованих цілей.	1	2	3	4	5
6.	У заході інтегровані іншомовленнєві та соціальні вміння.	1	2	3	4	5
7.	Автентичні завдання/матеріали/ІКТ використані ефективно.	1	2	3	4	5
Проведення заходу						
8.	Захід організований та проведений ефективно.	1	2	3	4	5
9.	Всі учні беруть участь у заході.	1	2	3	4	5
10.	Учні оцінені/заохочені належним чином.	1	2	3	4	5
Оцінювання заходу						
11.	Надано докази позитивних відгуків від учасників/спостерігачів/глядачів (учнів, вчителів-наставників, вчителів-практикантів, батьків/опікунів, шкільної адміністрації тощо).	1	2	3	4	5
12.	Вчитель-практикант належним чином рефлексує про свою діяльність, вирішує, як покращити її в майбутньому.	1	2	3	4	5
13.	Усі цілі заходу досягнуті.	1	2	3	4	5
14.	План заходу демонструє належний дизайн (макет, форматування).	1	2	3	4	5
15.	План заходу є зрозумілим, тобто будь-який вчитель на заміні зможе провести захід за цим планом.	1	2	3	4	5
Загальна оцінка заходу		1	2	3	4	5

Адаптовано з: *Guidelines on Extra-curricular Activities in Schools*. Education Bureau, Hong Kong. Retrieved from https://www.edb.gov.hk/attachment/en/sch-admin/admin/about-activities/sch-activities-guidelines/E_eca.pdf 06 серпня 2024 року.

Додаток М: Звіт керівників-методистів практики від навчального підрозділу та вчителів-наставників від бази практики

ЗВІТ ПРО ОЦІНЮВАННЯ ВЧИТЕЛЯ-ПРАКТИКАНТА

Факультет/Спеціальність: Іноземних мов / 014.021 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська)

Прізвище та ім'я студента: _____

Семестр/Рік навчання: 8/4 Дата: _____ 202__ року

Курс: Виробнича практика II (вчитель-практикант)

Вчителі-наставники:

Керівники-методисти:

Діяльність практиканта:

Оцініть діяльність практиканта відміткою (V) у відповідній клітинці.

Аспекти діяльності	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно	Відсутній
Робота вчителем і класним керівником:					
Сплановано та проведено належним чином шість (чи більше) залікових уроків з англійської мови.					
Сплановано та проведено належним чином чотири (чи більше) залікових уроків з другої іноземної мови.					
Продемонстровано ґрунтовне розуміння учнів.					
Здійснено ефективне управління класом на всіх уроках.					
Проведено належне оцінювання навчальної діяльності учнів.					
Продемонстровано ґрунтовні знання предмета «Англійська мова».					
Продемонстровано ґрунтовні знання предмета «Німецька/французька мова».					
Сплановано, організовано та проведено один позакласний захід іноземною мовою.					
Сплановано, організовано та проведено один позакласний захід українською мовою.					
Проведено психолого-педагогічне вивчення колективу учнів.					

Інші види діяльності:

Підготовлено власні навчальні матеріали доброї якості.					
Використано ефективно навчальні матеріали, розроблені іншими.					
Продемонстровано належну комунікацію з вчителями-наставниками та керівниками-методистами.					
Продемонстровано належну комунікацію з учнями.					
Приходив/ла вчасно на уроки, позакласні та інші шкільні заходи, зустрічі/консультації з вчителями-наставниками та керівниками-методистами.					
Виконував/ла усі завдання практики вчасно.					
Вів/вела щоденник діяльності практиканта на постійній основі.					
Загальна оцінка діяльності вчителя-практиканта:					

Відкриті запитання:

Які є сильні сторони вчителя-практиканта?

Як цей вчитель-практикант може покращити свої вміння навчати/виховувати?

Інші коментарі?

Це оцінювання було обговорене зі мною і я знаю, що можу надати письмове пояснення з будь-якого аспекту моєї діяльності.

Підпис практиканта: _____ Дата: _____

Підпис вчителя-наставника ОІМ: _____ Дата: _____

Підпис вчителя-наставника ДІМ: _____ Дата: _____

Підпис класного керівника: _____ Дата: _____

Підписи керівників-методистів фахових кафедр: _____ Дата: _____

_____ Дата: _____

_____ Дата: _____

_____ Дата: _____

Керівник практики навчального

підрозділу університету: _____ Дата: _____

Додаток Н: Психолого-педагогічне вивчення колективу учнів

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики учнівського колективу

1. Загальні відомості про клас: кількість учнів, кількість хлопчиків та дівчат, віковий склад, коли й як клас було сформовано.
2. Загальна характеристика навчальної діяльності класу:
  - успішність в цілому та за окремими предметами;
  - рівень розвитку загальних навчальних умінь;
  - наявність взаємодопомоги у навчальній діяльності, форми такої допомоги:
3. Структура та організаційна єдність класу:
  - чи є клас єдиним цілим або складається з окремих угруповань;
  - якщо є угруповання - їх кількісна та якісна характеристика, специфіка взаємин між ними;
  - ступінь згуртованості та узгодженості дій у класі;
  - аналіз соціальної структури класу (лідери, "зірки", ті, хто знаходиться в ізоляції тощо);
  - хто є формальним та неформальним лідером у класі, за рахунок чого відбувається його вплив;
  - чи є в класі учні, які знаходяться в ізоляції, чому;
  - аналіз престижу та соціальних ролей у класі (учень-відмінник, учень-громадський діяч, спортсмен, учасник самодіяльності тощо);
  - ставлення в класі до новачків;
  - чи є в класі традиції, які;
  - стан дисципліни в класі;
  - наявність органів самоврядування в класному колективі, їх специфіка та організація.
4. Ціннісні та світоглядні характеристики класу:
  - рівень громадянської зрілості учнів класу: які суспільно значущі інтереси мають місце;
  - духовні запити та пріоритетні цінності: які морально-етичні якості найбільш цінуються в класному колективі, які якості засуджуються.
5. Емоційна єдність класу:
  - який настрій переважає в класі, загальний емоційний клімат (атмосфера товариськості та чуйності, конфліктів та суперечок; недобррозичливості або "нікому ні до чого немає діла");

- чи хвилюють невдачі класу усіх учнів, чи радіють учні успіхам своїх товаришів;
  - чи вміють учні класу контролювати та регулювати свої емоції.
6. Вольова єдність класу:
- чи здатен клас в цілому мобілізувати фізичні та духовні сили для подолання труднощів або перешкод;
  - чи може клас швидко та самостійно прийняти рішення.
7. Вплив соціального оточення, батьків, загальношкільного колективу, громадськості на клас:
- громадська думка, під впливом чого або кого вона змінюється;
  - критика та самокритика в класі, як сприймає клас критичні зауваження;
  - участь класу у загальношкільній діяльності;
  - ступінь впливу класного керівника на учнівський колектив.
8. Загальні психолого-педагогічні висновки:
- позитивні аспекти та недоліки організації життя та діяльності класу;
  - що зроблено студентом-практикантом у класі в цілому;
  - рекомендації за змістом та організацією виховної роботи з даним колективом.

Основні методи вивчення учнівського колективу

<i>№ n/n</i>	<i>Розділ характеристики</i>	<i>Методи вивчення</i>
1	Загальні відомості про клас	Вивчення шкільної документації (класний журнал, особові справи учнів), бесіда з класним керівником, медперсоналом школи
2	Загальна характеристика навчальної діяльності класу	Вивчення шкільної документації, бесіди з класним керівником та вчителями-предметниками, спостереження, вивчення учнівських робіт (реєстрація результатів), бесіда, тестування, анкетування
3	Структура та організаційна єдність класу	Спостереження, бесіда, експертна оцінка (інтерв'ю, анкетування)

		вчителів), самооцінка, соціометрія, референтометрія
4	Ціннісні та світоглядні характеристики класу	Бесіда, вивчення читацьких формулярів, творчі роботи, анкетування (інтересів, ціннісних орієнтацій), метод виховуючих ситуацій, проєктивні методи («Незакінчене речення» та ін.)
5	Емоційна єдність класу	Спостереження, бесіда, експертна оцінка (бесіда, анкетування вчителів), вправи
6	Вольова єдність класу	Бесіди з вчителями-предметниками, спостереження, метод виховуючих ситуацій, педагогічний експеримент, анкетування
7	Вплив соціального оточення, батьків, загальношкільного колективу, громадськості на клас	Спостереження в процесі урочної, позаурочної діяльності, бесіди з вчителями, метод виховуючих ситуацій, педагогічний експеримент, анкетування (громадська думка, взаємодія з батьками)

Запозичено з: Методичні рекомендації з педагогічної практики студентів IV-V курсів з організації навчально-виховного процесу в школі / Розробники: Бутенко Л.Л., Котенєва І.С. Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Луганськ: 2000. 48 с. URL: <https://studfile.net/preview/8853688/page:7/>

Додаток П: Відгук про виробничу практику №1

ВІДГУК ПРАКТИКАНТА ПРО ВЧИТЕЛІВ-НАСТАВНИКІВ

Цей опитувальник уможлиблює студента-практиканта проаналізувати виробничу педагогічну практику і надати оцінку допомоги, яку він/вона отримав/ла від вчителів-наставників. Також, ментори отримують чіткий зворотній зв'язок щодо співпраці зі студентом.

Будь ласка, обведіть Вашу думку за шкалою від 1-5, де 5 – найкраща оцінка.

Прізвище студента-практиканта:

Рік навчання: 4-й

Прізвище, ім'я по-батькові вчителів-наставників:

Мій наставник	
1. Надав мені достатньо інформації про учнів і школу на початку виробничої практики.	1 2 3 4 5
2. Намагався допомогти мені у налагодженні дружніх стосунків з моїм класом.	1 2 3 4 5
3. Завжди був доступним, коли мені була потрібна допомога.	1 2 3 4 5
4. Допомагав мені з плануванням уроків/позакласних заходів, коли я просив про це.	1 2 3 4 5
5. Допомагав мені знаходити необхідні матеріали для використання на уроці/позакласному заході, коли я цього потребував.	1 2 3 4 5
6. Надавав зворотній зв'язок після усіх проведених уроків.	1 2 3 4 5
7. Конструктивно обговорював зі мною проведені уроки/позакласні заходи.	1 2 3 4 5
8. Був послідовним і справедливим у своєму оцінюванні моїх уроків/позакласних заходів.	1 2 3 4 5
9. Допомагав мені виявити проблемні місця в моєму викладанні (напр. управління класом, розподіл часу, надання інструкцій тощо).	1 2 3 4 5
10. Надавав мені практичні рекомендації щодо подолання виявлених труднощів для покращення мого викладання.	1 2 3 4 5

Додаток П: Відгук про виробничу практику №2

Щиро дякуємо за те, що Ви знайшли час, щоб дати нам свій відгук про цю практику. Пам'ятайте – це анонімна анкета, і Ваше ім'я не буде записано або оприлюднено. Будь ласка, позначте (+), наскільки Ви згодні або не згодні з наступними твердженнями:

	Цілком згоджуюся	Погоджу юся	Ні згоден, ні не згоден	Непого- джуюся	Цілком непого- джуюся
Виробнича практика відповідала моїм навчальним потребам.					
Виробнича практика була добре організована.					
Керівники-методисти фахових кафедр були доступними, коли я потребував допомогу.					
Допомога керівників-методистів була професійною.					
Зворотній зв'язок від керівників-методистів був корисним.					
Вчитель-наставник був доступним тоді, коли я потребував допомогу.					
Підтримка вчителя-наставника була професійною.					
Я відчував/ла підтримку з боку керівника-методиста від					

кафедри англійської філології.					
Я відчував/ла підтримку з боку керівника- методиста від кафедри німецької/фран- цузької філології.					
Я відчував/ла підтримку з боку керівника- методиста від кафедри педагогіки.					
Я відчував/ла підтримку з боку керівника- методиста від кафедри психології.					

2. Наскільки складною виявилася для Вас виробнича педагогічна практика?

Занадто складною	Складнішою, ніж я очікував/ла	Якраз те, що треба	Менш складною, ніж я очікував/ла	Недостатньо складною

3. Скільки часу у Вас займала розробка плану уроку?

Набагато більше, ніж очікував/ла	Трохи більше, ніж очікував/ла	Приблизно так само, як очікував/ла	Трохи менше, ніж очікував/ла	Набагато менше, ніж очікував/ла

4. Загалом, наскільки Ви були задоволені своїм досвідом під час проходження виробничої педагогічної практики?

Дуже задоволений/на	Задоволений/на	Незадоволений/на	Дуже незадоволений/на

Додаток Р: Інструкція №1

З охорони праці і безпеки життєдіяльності студентів-практикантів та основні правила поведінки під час навчально-виховного процесу у приміщенні та на території навчального закладу-бази практики

I. Загальні положення

- 1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності та основні правила поведінки студентів під час проходження навчальної/ виробничої практики в навчальному закладі-базі практики та на його території поширюється на всіх учасників навчально-виховного процесу під час перебування в навчальному закладі та на його території.
- 1.2. Інструкцію розроблено відповідно до «Положення про організацію роботи з охорони праці» учасників навчально-виховного процесу, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 №563.
- 1.3. Всі учасники навчально-виховного процесу повинні знати основні правила поведінки в приміщенні і на території навчального закладу та правила поведінки і надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

II. Вимоги безпеки перед початком роботи

Вимоги безпеки життєдіяльності та основні правила поведінки студентів-практикантів під час навчально-виховного процесу в приміщенні навчального закладу та на його території

- 2.1. Під час перебування в навчальному закладі та на його території чітко виконувати правила безпеки життєдіяльності: не бігати, не кричати, не влаштовувати метушливого, неконтрольованого руху та рухливих ігор, що можуть призвести до падіння та травмування.
- 2.2. Бути обережним у найбільш травмонебезпечних місцях – уважно та спокійно спускатися й підійматися сходами, перебувати й пересуватися у вузьких коридорах, бути обережним у туалетах, приміщенні гардеробу, де наявні травмонебезпечні гачки, не підходити до вікон, не перехилитися через перила на сходах, не стояти біля дверей кабінетів (їх можуть раптово відчинити) не чіпати скляні двері в коридорах не ховатися за ними – ці двері призначені для затримання проникнення диму й вогню у разі пожежі, вони найбільш травмонебезпечні.
- 2.3. Мати змінне взуття на низькому стійкому підборі. Студенткам категорично заборонено носити травмонебезпечне взуття на високих підборах, підборах-шпильках для попередження падіння та травмування. Обережно пересуватися щойно помитою або намастикованою підлогою, щоб не впасти та не травмуватися.
- 2.4. Не одягати на практику дорогих прикрас, мати короткий манікюр, щоб запобігти ушкодженям, втрат цінних речей. Якщо ви прийшли у школу з цінними речами (мобільний телефон, гаманець із грошима, прикраси тощо), то тримати їх слід постійно при собі, не передавати іншим і не залишати без нагляду.

2.5. Категорично заборонено користуватися мобільним телефоном під час уроків у кабінетах, коридорах, інших приміщеннях навчального закладу. Якщо вам потрібно зробити дзвінок – слід спуститися на перший поверх у вестибюль та здійснити його у зазначеному місці.

2.6. Категорично заборонено перебувати у навчальному закладі з колючо-ріжучими предметами (ножі, голки тощо). Якщо є потреба наявності ножиць, то користуватися ними слід обережно, попередньо прослухавши інструктаж із охорони праці і безпеки життєдіяльності.

2.7. Категорично заборонено кидати будь-які предмети з метою передачі іншим учасникам навчально-виховного процесу на сходах із метою попередження травм.

2.8. З метою попередження отруєнь кожен студент повинен мати, ідучи на практику, запас кип'яченої питної води.

2.9. Заборонено вживати зафарбовані напої (фанту, колу тощо), продукти швидкого харчування (чіпси, сухарики тощо) та жувальні гумки, щоб не бути поганим прикладом для учнів та з метою попередження ушкоджень шкільного майна, особистих речей учасників навчально-виховного процесу. Чітко дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати засоби особистої гігієни, регулярно мити руки перед уживанням їжі, до й після відвідування туалетних кімнат.

2.10. До уроків, які проводяться в кабінетах підвищеної небезпеки – в майстернях, кабінетах інформатики, фізики, хімії, приступати тільки після прослуханого інструктажу та з його дозволу.

2.11. Уважно та спокійно користуватися виделками, скляним посудом та іншими приборами в їдальні, використовувати їх тільки за призначенням.

III. Вимоги безпеки життєдіяльності та основні правила поведінки студентів-практикантів під час проведення перерв та прогулянок упродовж навчального дня

3.1. Вимоги безпеки перед початком перерви та прогулянки:

3.1.1. Чітко визначити місце перебування класу на перерві.

3.1.2. Повторити з учнями правила безпеки життєдіяльності під час проведення перерви та прогулянки.

3.1.3. Виконувати всі розпорядження заступника директора з виховної роботи або наставника класу.

3.2. Вимоги безпеки під час проведення перерв і прогулянок упродовж навчально-виховного періоду в робочі дні, у вихідні та святкові дні

3.2.1. Під час перерви учні повинні перебувати біля вчителя, або вихователя.

3.2.2. Виконувати вимоги внутрішнього розпорядку та режиму навчального закладу.

3.3. Вимоги безпеки під час організації прогулянки учнів/ вихованців на території навчального закладу:

- слід дотримуватися правил безпеки та вимог режиму навчального закладу;
- мати обов'язкове взуття та одяг відповідно з погодними умовами;

- у разі снігових опадів, заборонені ігри в сніжки, катання на ковзанах і катках для запобігання падінь і травм;
- під час перебування на подвір'ї не можна бігати, штовхатися та влаштовувати безсистемний рух, не провокувати словами, жестами агресивну поведінку інших, яка може призвести до бійки;
- під час прогулянки учні повинні перебувати біля вчителя, або вихователя, не розмовляти з незнайомими людьми. У разі непередбачуваної ситуації учням слід відразу звернутися до вчителя, або вихователя і у жодному разі не підходити до тварин або незнайомих людей, не вступати з ними в контакт. Особисті речі, для попередження їх пропажі, залишати при собі, не передавати їх нікому – ні однокласникам, ні незнайомим людям.

3.4. Вимоги безпеки після закінчення перерв та прогулянки

3.4.1. Вишикувати учнів для остаточної перевірки їх наявності при поверненні з перерви та прогулянки.

3.4.2. Учням заборонено без дозволу вчителя або вихователя заходити до навчального кабінету, майстерні, спортивного залу або їдальні.

3.4.3. Під час навчальних занять у кабінетах підвищеного рівня небезпеки (інформатики, фізики, хімії, спортивного залу, майстернях) приступати до занять тільки після проведеного відповідного інструктажу. Не можна заходити й виходити з названих об'єктів без дозволу вчителя.

3.4.4. Під час навчальних занять учням слід чітко виконувати вказівки вчителя. Без дозволу не підходити до наочних посібників, а в спортивному залі і на спортивних майданчиках – до спортивного інвентаря. На території навчального закладу бути особливо обережним – рухатися повільно та спокійно, щоб не поранитися камінням, битим склом, не впасти у відкритий люк тощо. Учням заборонено йти із заняття самостійно, з будь-яких причин.

IV. Вимоги до безпеки життєдіяльності студентів-практикантів при проведенні масових заходів на базі навчального закладу (актовій та спортивній залах і вестибюлі, а також на території навчального закладу)

4.1. Вимоги безпеки життєдіяльності студентів-практикантів перед проведенням масових заходів з учнями на базі навчального закладу, а також на його території

4.1.1. Перед проведенням масових заходів на базі навчального закладу, а також його території у відповідному наказі слід визначити відповідальну особу, дату, час і місце проведення відповідних інструктажів та безпосередньо заходу.

4.1.2. Керівнику заходу, відповідно до наказу, вивчити правила безпеки учнів та план їх евакуації в разі надзвичайної ситуації.

4.1.3. Учасникам заходу слід чітко виконувати вказівки керівника заходу, вчителя/ вихователя або іншої відповідальної особи відповідно до наказу. Без їх дозволу не можна заходити або виходити з приміщення, у якому відбувається захід.

4.1.4. Керівнику заходу необхідно перевірити наявність засобів пожежогасіння, наявність аптечки, присутність медичного працівника, членів ДПД та наявність двох відкритих виходів, в тому числі одного аварійного.

4.2. Вимоги безпеки життєдіяльності та правила поведінки студентів-практикантів під час проведення масових заходів на базі навчального закладу, а також на його території

4.2.1. Під час проведення масових заходів у навчальному закладі слід перебувати у місці, зазначеному вчителем, наставником або керівником заходу.

4.2.2. Під час проведення масових заходів потрібно поводитися пристойно, уважно слухати промовців. Якщо проводяться розважальні конкурси або вікторина з залом, не зіскакувати з місця, а чекати запрошення на сцену.

4.2.3. Після закінчення масового заходу залишати своє місце й виходити із приміщення слід тільки за вказівкою вчителя, вихователя або керівника заходу, не створювати, при цьому натовпу і штовханину.

4.2.4. Заборонено вибігати з приміщення, штовхатися під час виходу з приміщення, в якому відбувався захід.

4.3. Вимоги безпеки життєдіяльності та правила поведінки студентів-практикантів після проведення масових заходів на базі навчального закладу, а також на його території

4.3.1. З дозволу вчителя, вихователя, або керівника заходу вийти з приміщення, де проходив масовий захід, та проінформувати вчителя, або вихователя групи про закінчення заходів і в подальшому діяти відповідно до їх вказівок.

V. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі виникнення аварійної ситуації під час проведення масового або спортивно-масового заходу слід негайно повідомити чергового вчителя, вихователя або посадову особу, яка зазначена у наказі.

5.2. Потрібно правильно оцінити ситуацію і діяти в руслі інструкції з порядку дій працівників і учнів на випадок аварійної ситуації та вимог цієї інструкції. Негайно залишити аварійно-небезпечне місце після виконання наступних дій:

5.2.1. У разі відключення електроенергії терміново повідомити про це вчителя, вихователя або керівника навчального закладу.

5.2.2. У разі аварії в системі водопостачання чи каналізації необхідно терміново повідомити про це вчителя, вихователя або керівника навчального закладу.

5.2.3. У разі виникнення пожежі (чи загоряння) необхідно повідомити про це вчителя, вихователя або керівника навчального закладу, які повинні евакуювати дітей з приміщення відповідно до плану евакуації і разом з іншими працівниками, за допомогою первинних засобів пожежогасіння, ізолювати джерело вогню, а при неможливості це зробити негайно повідомити пожежну охорону за телефоном 101.

5.2.4. У разі травмування працівника закладу або дитини (учня, вихованця) необхідно надати їм першу долікарську допомогу і якнайшвидше відправити потерпілого до медпункту школи або автомашиною швидкої медичної допомоги до медичного закладу та сповістити про це безпосереднього керівника навчального закладу та службу охорони.

ПРОГРАМА
Виробничої практики II
(вчитель-практикант)

Навчальне видання

для студентів 4-го курсу спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))

Розробник: Романишин І.М.

В авторській редакції

Комп'ютерний набір – І.М. Романишин